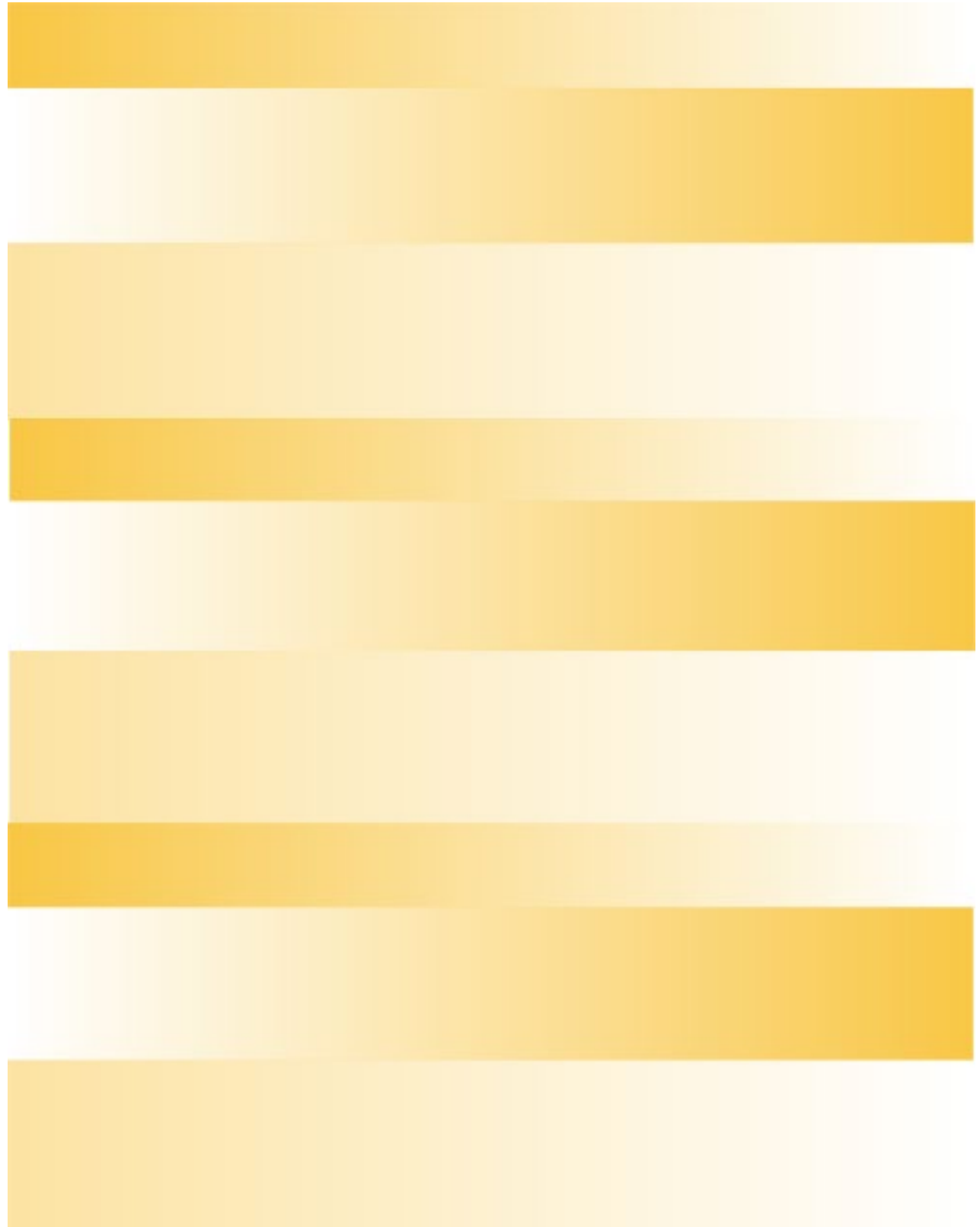

Oppsummering workshop - Forum for framtidens oljevern

Innhold

1. Introduksjon	3
2. Standardisering - veien videre	4
3. Fra strandrydding til strandrensing - synergier og felles ressurser?	8
4. Strandrensing - Metoder og teknologi	13
5. Evaluering og læring av hendelser (After action review)	15

1. Introduksjon

Forum for framtidens oljevern er en årlig konferanse som skal styrke norsk oljevern ved å være en arena for samarbeid og felles forståelse for behov og utfordringer ved innsats mot akutt forurensning. Konferansen skal bidra til å sikre at forskning og utvikling er relevant for den operative beredskapen. Det skal være en arena for å avdekke og skape felles forståelse for utfordringer og kunnskapsbehov når det gjelder oljevern, og legge til rette for økt kunnskaps- og teknologiutvikling. Forum for framtidens oljevern samler operative aktører, industrien, myndigheter, akademia, forskningsinstitutter og andre til en felles innsats for oljevernberedskapen.

Som en del av Forum for framtidens oljevern 2021 ble det arrangert en workshop hvor deltakerne fikk anledning til å diskutere følgende tema:

- Standardisering – veien videre
- Fra strandrydding til strandrensing – synergier og felles ressurser?
- Strandrensing – metoder og teknologi
- Evaluering og læring av hendelser (After action review)

Overordnet var målet med workshopen å legge til rette for diskusjon og samarbeid om videre utvikling på de utvalgte temaene. De ulike temaene var direkte knyttet til foredrag på konferansen, og utgangspunktet for diskusjonen var de utfordringene og mulighetene som ble belyst under presentasjonen i plenum, samt et bakgrunnsnotat skreddersydd hvert tema. Det var mulig å delta både digitalt og fysisk, og det var satt av 1,5 time til arbeidet. En oppsummering av bakgrunnsnotat, spørsmål og innspill fra de ulike gruppene er presentert i de følgende kapitlene. Oppsummeringen er basert på referatene fra de ulike gruppene, og prøver i størst mulig grad å gjengi innspillene slik de kom under workshopen.

2. Standardisering – veien videre

2.1 Bakgrunn

NOSCA Clean Oceans mener at utviklingen av teknologi som møter kravene til morgendagens oljevern og håndtering av uønskede hendelser som følge av det grønne skiftet innen skipsfart, vil bli enklere og mer oversiktlig hvis det støttes av etablerte standarder. Klyngen har derfor startet arbeidet med å samle faglig og økonomisk støtte til et initiativ der målet i første omgang er å få frem status på standardisering innen oljevernet, behovet for standardisering (områder og omfang), interessenter, og organisering av selve standardiseringsarbeidet.

Et standardiseringsprosjekt vil være omfattende og behøver tydelig avgrensning for at det skal være gjennomførbart. Temaet er kontroversielt, det er en rekke interessenter involvert og det mangler en god oversikt over status på området. NOSCA Clean Oceans mener derfor at arbeidet bør starte med et forstudium, som reder grunnen for et hovedprosjekt. Forstudiet vil sikre at det etableres et solid faktagrunnlag som kan brukes til å definere senere prosjektomfang og -innhold/avgrensning.

2.2 Målet med workshopen

Målet med workshopen var å samle faglig og økonomisk støtte til videreutvikling av forstudiet.

2.3 Deltakelse

Representanter fra Equinor, Norsk olje og gass, DNV, Kystverket, Oceanrim, Norlense, NOFO og SINTEF Ocean og NOSCA Clean Oceans deltok i workshopen.

2.4 Innspill fra workshopen

Som utgangspunkt for diskusjonen om videreutvikling av forstudiet ble følgende scenario presentert. Forstudiet vil:

- Dokumentere status på «standardisering» innen etablerte oljevernløsninger i dag – nasjonalt og internasjonalt (i relevant omfang)
- Kartlegge interessenter nasjonalt og internasjonalt (i relevant omfang)
- På basis av ovenstående;
 - Foreslå prosjektramme/omfang/problemstillinger rundt «standardiseringsbehov i oljevern» som bør tas videre i for- og/eller hovedprosjekt
 - Foreslå en avgrensning til, og anbefalt håndtering av, temaet «sertifisering»
 - Foreslå eierskap og prosjektorganisasjon (hvem/hvilke aktører som bør delta i hovedprosjekt)
- I hovedsak gjennomføres som en «desk research», der leveransen er en rapport med anbefalinger til videre håndtering.
- Kunne organiseres ved at NOSCA Clean Oceans står som eier, og at det etableres en styringsgruppe som ivaretar faglige innspill og behov for sparring med prosjektgruppen (som er utøvende part).

Gruppen var enige i at de skisserte premissene er et godt utgangspunkt for et forstudium. Innspillene til de ulike spørsmålene som ble diskutert videre er oppsummert nedenfor.

Punkter som bør tas stilling til i et forstudium:

- Forstudiet bør ha et klart mandat, og et godt og riktig scope.

- Et klart formål for en tydelig målsetting med et hovedprosjekt
 - Nødvendig å kartlegge bransjebehov og undersøke hvilke standarder som allerede finnes, både nasjonalt og internasjonalt.
- Hvordan et hovedprosjekt bør avgrenses, i hvilken grad det skal understøtte utviklingen av et testregime/testprosedyrer, sertifisering, etc.
 - Vurdere en faset programtilnærming (ulike temaer løses i gitt rekkefølge over tid)
- Roller og «hatter» i et hovedprosjekt.
- Hvorvidt man skal ha ambisjoner om nasjonale og/eller internasjonale krav
 - Forslag om å undersøke hvilke reaksjoner standardiserings-initiativer har blitt møtt med utenlands tidligere.
- En standard må ikke bremse utviklingen av nye systemer og funksjoner. En standard bør stimulere til innovasjon og utvikling.

Hvilke konkrete temaer bør belyses i forstudiet?

Temaet er omfattende og har mange angrepsvinkler. Forstudiet må få tak i og oversikt over materiale som eksisterer i dag, og se dette opp mot det reelle behovet i bransjen.

- Bør ikke utvikle noe som utelukkende kan brukes for/ved de nye testfasilitetene på Fiskebøl.
- Både Kystverket og NOFO har retningslinjer som regulerer innsats og kompetent håndtering av utstyr som kan/bør være en del av kartleggingen.
- NORSOK-regimet/standardene som administreres av NOROG kan/bør være en del av kartleggingen.

Konkret bør forstudiet svare på hva vi skal måle/oppnå med en standardiseringsramme, og anbefale grad av detaljering – eksempelvis hvorvidt vi søker:

- Krav til utstyrets sikkerhet
- Krav til utstyrets (material)kvalitet
- Krav til utstyrets effektivitet
- Krav til utstyrets kapasitet (både enkeltkomponenter og systemer)
- Konkrete testprosedyrer
- Repeterbare tester under like forhold
- Et verktøy for innkjøpere

Herunder avklare hvorvidt standarden skal være bindende ved offentlig anskaffelse – skal de bli lovpålagte, eller være krav man stiller som innkjøper?

- Grad av utstyrets egnethet ved ulike typer uønskede hendelser
- Kobling mot/dokumentering av effektivitet inn mot myndighetene
- Et verktøy for kompetanseverifikasjon

Det ble foreslått å hente inn informasjon og veiledning fra Standard Norge som nasjonal aktør og fra ATSM (American Society for Testing and Materials) som internasjonal aktør. En mulighet er å invitere Standard Norge til en workshop som et ledd i forstudiets innledende fase, blant annet for å få råd til hvordan forstudiet (og senere et hovedprosjekt) kan/bør gjennomføres.

Det bør også vurderes om man skal kontakte andre internasjonale aktører som OSRL og/eller

IPIECA.

I kartleggingen bør det tas høyde for at det finnes differensierte standarder for ulike lokaliteter.

En mulig sertifisering vil gi produsentene kostnader, noe som vil gjenspeiles i deres produktpriser. Man kan dermed havne i en situasjon hvor et produkt uten sertifisering kan tilbys rimeligere enn et sertifisert produkt. Hvordan kan man unngå dette ved å etablere standarder for/i det norske markedet?

Hvilke konkrete organisasjoner bør delta i forstudiets styringsgruppe?

- Industrien bør være representert, f.eks gjennom NOFO.
- Eventuelt operatør(er) i tillegg.
- Statlig samarbeidsforum for FoU oljevern (Kystverket, Miljødirektoratet)
- Oljevernbransjen v/NOSCA Clean Oceans
 - Utvalgte aktører, eksempelvis utstyrproducenter og DNV.
- Eventuelt utenlandske interesseorganisasjoner (for å sjekke hvorvidt standardisering er et tema internasjonalt)
 - Avhengig av valgt formål – ønsker vi en internasjonal standard eller (i første omgang) en ramme som produsenter kan forholde seg til når de skal drive forretning i Norge?
 - Tidlig påkobling av utenlandske interessenter øker kompleksiteten i studiet.
 - Internasjonal standardisering krever at det står en internasjonal aktør bak (f.eks. ISO). Rammen i Norge lages av Standard Norge.
 - Alternativt gjennomføre en enkel spørreundersøkelse rettet mot et utvalg av utenlandske interessenter.
- Vurdere å koble interessenter mot styringsgruppen, eventuelt gjennom en referansegruppe.

Hvilke interessenter bør involveres/kontaktes/intervjues i selve studiet (nasjonale/internasjonale)?

Nasjonalt:

- Operatørene
 - NOFO
 - NOROG
 - Operatører?
- Myndighetene
 - Kystverket
 - Miljødirektoratet
- Øvrige
 - Produsentene
 - 1-2 aktører som har erfaring med standarder (øke kompetansenivået rundt dette i forstudiet)

Hele bredden i responsen bør inkluderes (mekanisk oljevern, ISB, dispergering, fjernmåling og

strandrensing). Det kan være en fornuftig tilnærming å avholde workshops som dekker de enkelte områdene med aktuelle aktører, her også med representanter fra medlemsmassen til NOSCA Clean Oceans.

Internasjonalt:

- Standardene til ISO og ASTM

Hvordan kan/bør studiet finansieres?

- Det er sannsynlig at forstudiet blir et «spleiselag» mellom interessentene. Aktører med interesse for temaet bør undersøke mulighetene for å bidra med midler til arbeidet.
- Forstudiet bør også vurdere hvilke muligheter som foreligger for å finansiere et hovedprosjekt.

2.5 Veien videre

NOSCA Clean Oceans vil ta med seg støtten og innspillene fra workshopen inn i videre arbeid i planleggingen av forstudiet. Det vil i første omgang etableres en tema-gruppe som arbeider med å sikre deltakelse og finansiering til forstudiet.

3. Fra strandrydding til strandrensing – synergier og felles ressurser?

3.1 Bakgrunn

Senter for oljevern og marint miljø (SOMM) har gjennom sitt arbeid innen senterets to ansvarsområder identifisert synergier mellom oljevern og opprydding av marin forsøpling. Gjennom workshopen ønsker senteret å starte dialogen rundt bruk av personell med erfaring fra strandrydding i arbeidet ved håndtering av akutt forurensning.

Både strandrydding og strandrensing krever organisering av arbeidet og metoder/prosedyrer for at innsatsen skal utføres effektivt, sikkert og miljøvennlig. Det finnes mange aktører (private, offentlige, frivillige) med kompetanse og utstyr som er egnet til arbeidsoppgaver langs kysten og i strandsonen. Hvis man utnytter og oppretter gode samarbeid kan dette gi merverdi og effektiv ressursbruk i innsatsen innen strandrensing og strandrydding.

Norge har arbeidet systematisk med forskning, teknologi, utvikling av metodikk, kompetanse, myndighetsansvar og ressurser innen oljevernet siden Bravo-utblåsningen i 1977. Til sammenligning er innsatsen mot marin forsøpling av nyere dato. På noen felter innen utvikling av kartverktøy og kompetansen hos innsatspersonell, ser man at innsatsen mot marin forsøpling også kan forbedre oljevernet. En av utfordringene med oljevern er at innsatsen er knyttet til akutte hendelser, noe som gjør at både kompetanse og teknologiutvikling vil være vanskelig å opprettholde over tid. Siden innsats mot marin forsøpling er et mer kontinuerlig arbeid vil det, i den grad utfordringene og kompetansen er felles, også være mulig å forbedre oljevernet ved å ha et fortsatt søkelys på synergier og samhandling mellom innsatsområdene.

3.2 Hensikt med workshopen

Utforske hvordan innsats mot strandrydding kan gjøre beredskapen innen strandrensing mer robust, effektiv og miljøvennlig. Målet var å sette opp en liste over mulige tiltak som man kan jobbe videre med.

3.3 Deltakelse

Representanter fra Senter for oljevern og marint miljø (SOMM), NovuMare, IUA og In the Same Boat (ITSB) deltok i workshopen.

3.4 Innspill fra workshopen

Innspillene til de ulike spørsmålene som ble diskutert er oppsummert nedenfor.

Ved akutte utslipp med strandpåslag er det behov for tilstrekkelig kompetent personell til oppryddingsarbeid. Hvordan kan vi klargjøre personell med erfaring fra strandrydding til innsats mot akutt forurensning?

- Det bør etableres et system som lar oss å benytte strandryddere som ønsker å bidra inn i innsatsen mot akutt forurensning. Disse trenger grunnleggende opplæring i strandrensing. I tillegg bør kompetansen vedlikeholdes v/oppfriskningskurs. Det kan være utfordrende å opprettholde kompetanse når akutte hendelser skjer så sjeldent.

Hvordan kan vi få til et godt system som viser tilgjengelighet og opplæring for slikt personell?

- Ønsker å få etablert et nasjonalt register med oversikt over personell som er trent/kurset
 - En database med oversikt over frivillige
 - Det vil være ulike krav til ulike oppgaver innen strandrensing, og systemet bør ta høyde for dette.
 - Kompetanse må registreres
 - Datofestet trening/kursing, erfaring fra reelle hendelser etc.
 - Ansvarlig aktør for å lage en slik database
 - Statlig myndighet?
- ITSB har en database over frivillige som vil være med på strandrydding
 - Listen har forskjellige nivåer som synliggjør kompetanse og erfaring
 - Opplæring på HMS
 - Skippere m/maritime kurs og sertifikater
 - Teamledere m/erfaring fra arbeid på havet
 - Hvis de mest ivrige strandrydderne tok grunnkurs oljevern ville det styrket strandryddingen også siden det er mange likheter mellom strandrydding og strandrensing.
- NovuMare har overtatt en liste over trente frivillige fra WWF som heter «ren kyst».
 - Krav om grunnkurs i oljevern for å stå på listen
 - Frivillig å stå på listen
 - Mål om å ha 500 frivillige på listen
 - Kan mobilisere 50 mennesker på 2 døgn
 - Opplever stor grad av positiv respons når de frivillige blir kontaktet.
 - Viser kompetanse på båtsertifikat, sanitærkunnskap og dykkersertifikat.
 - Mangler et system for å oppdatere listen
 - Ønsker å gå over til digital løsning med app for at frivillige selv skal kunne oppdatere egen informasjon.
 - Kvalitetssikring av data blir viktig
 - Automatisk påminnelse om informasjon som må oppdateres
 - Oppdatert informasjon gir reel beredskap
- England har lagt seg på et regime med oppfriskningskurs som utgjør 1/3 av grunnkurset. Oppfriskningskurset må tas innen 5 år fra grunnkurset, og er et 1-dagskurs med repetisjon om regelverk, teknikker og strategier.
- Ønskelig å opprette en interessegruppe som jobber videre med et felles register som kan brukes av ulike bedrifter, kommuner, og myndigheter. Felles maler, metoder og rutiner vil være gunstig hvis personell skal kunne benyttes i ulike områder.

Erfaringer, kompetanse og utviklingsarbeid knyttet til strandrydding skjer kontinuerlig, gjennom vedvarende innsats. I motsetning vil tilsvarende erfaringer, kompetanse og utvikling skje sprangvis ved et akutt utslipp, og vil være vanskeligere å opprettholde innen strandrensing. Hvordan kan vi forbedre innsatsen innen strandrensing gjennom erfaringsoverføring og samhandling med innsatsen innen strandrydding?

Gruppen mener at det er potensiale for at strandryddere er en veldig god ressurs til strandrensing, og at erfaringsoverføring mellom fagområdene er gunstig.

- Det registreres rækviker (akkumuleringsområder) i SOMMs verktøy for strandrydding, noe som også er verdifull data for oljevernberedskapen.
- Feltefaring
 - ITSB organiserer team på 10-12 i hver gruppe, hvor 1-2 er teamledere.
 - Jobber etter kart
 - Tracker med SOS, slik at arbeidsleder ser hvor man er i felt (arbeidsleder kan tracke personell fra båt).
 - Mye erfaring med struktur i felt for å få mest mulig ut av ressursene på en tryggest mulig måte.
 - NovuMare har veldig mye likt inne organisering som ITSB. Marin forsøpling kan komme med mange ulike risikoer, derfor er det å ivareta sikkerheten prioritert nummer en for de som får ansvaret for beredskapen.
- Det er relevant å skille mellom to faser:

Først har man en akutt fase som senere går over i en prosjektfase når den akutte situasjonen er håndtert. I prosjektfasen kan man jobbe i uker og måneder på samme jobben.
- Håndtering og ivaretagelse av frivillige
Aktuelt både ifm. strandrensing og strandrydding. Viktig at noen har ansvaret for de frivillige, og ivaretar midlertidige rettigheter og plikter.
- Erfaringsoverføring mellom aktuelle bransjer, som oljeindustri, oppdrett og fiskeri, kan være gunstig for å sikre en felles forståelse for selve driften, konsekvenser av utslippshendelser og teknikker for opprydding/rensing.

Hvilke type kunnskap og erfaring er viktig for oppryddingsarbeid i strandsonen?

- Fokus på risikoforståelse i krevende terreng
- Sikring av farlig avfall
- Ivareta egen sikkerhet under arbeidet
- Fysisk tøft arbeid og lange dager
- Forståelse for værforhold, særlig ift. vind og hav
 - En med hovedansvaret per båt (krevende å jobbe fra båt i hardt vær)
 - En med hovedansvar for selve operasjonen
- Fysisk egnethet og psykisk helse for personell

Logistikk, uansett hva man rydder - utstyr og personell inn og ut, mat, sanitær m.m
Er det erfaringsoverføring her?

- Erfaringsoverføring ift. fartøy, teknologi og tilpasninger for ulike oppgaver man har i kyst- og strandsone (og evt. kan involvere seg i) kan være nyttig i begge retninger.
- Strandrydding på Vestlandet og i Finnmark kan nesten ikke sammenliknes, både med tanke på tilgjengelige kaier og avfallshåndtering. I Finnmark er det flere logistikutfordringer, og en løsning har vært å ha alt ryddemannskap på en og samme båt gjennom hele oppdraget.
- Kystverket har en modell med ferdig pakkede strandrensekontainere stasjonert på ulike lokasjoner. Toalett, vasking og bespising er ikke en del av kontainerne. En mulighet er å ha et «moderfartøy» hvor alle fasiliteter er på plass. Det er viktig for folk og motivasjonen deres at de ivaretas på en god måte (søvn, mat etc.)

Strandryddebehov og strandrensning vil noen ganger havne på samme sted, og da påvirke f.eks. Rydd Norge prosjekter. Hvordan kan man omdisponere ressurser her?

- Platen ligger der og har ofte ligget der lenge, så det vil være en viss åpenhet for at ressurser omdisponeres for å prioritere strandrensning. Det må likevel være forståelse og forankring for hvordan man håndterer slike tilfeller.
- Samarbeid
Konkurransen bør unngås. Det bør heller jobbes mot mer åpenhet og samarbeid om midler/koordinering/finansiering slik at alle kan tenke langsiktige samarbeid.

3.5 Veien videre

Anbefalinger og innspill for veien videre:

- Det bør nedsettes en interessegruppe som jobber med en felles ressursbase for strandrydding og strandrensning (kan med fordel være et statlig initiativ).
 - Deltakere: Kystverket og SOMM (begge har egne kartverktøy)
NovuMare
In the Same Boat
Andre aktører
- Mål om å etablere et digitalt nasjonalt ressursregister med oversikt over personell, kompetanse og utstyr.
 - Ønskelig å standardisere en felles database hvor man kan hente ut oppdatert informasjon.
 - Barentswatch har et register som inkluderer utstyr.
- Opplæring av personell
 - Interessegruppen må ta stilling til hvordan opplæringen av personell bør gjennomføres.

- Vurdere om man skal inkludere strandryddere på Grunnkurs oljevern.
- Det finnes en del kurs fra brannskolen som starter med e-læring og deretter bygges videre på med fysiske kurs. IUAs øverste leder kan kontaktes for å diskutere mulighetene for opplæring av personell. Potensielt en sak for IUA lederforum i uke 42.
- ITSB tar gjerne med personell fra oljevernberedskapen ut på strandrydding.
- Deltakelse på øvelser kan være aktuelt

4. Strandrensing – Metoder og teknologi

4.1 Bakgrunn

Norgeskysten er lang og består av mange strandtyper med alt fra god til meget begrenset adkomst. Mennesker med enkle håndredskaper er det eneste som kommer til alle steder, mens maskinelle metoder begrenses til områder med god adkomst og strandpåslag av en slik størrelse at det gir mulighet til/forsvarer bruk av større maskinelt utstyr for rensing. Parallelt er det ekstra utfordringer i utkantstrøk hvor infrastrukturen er lav/ikke til stede. Dette kan være holmer/skjær i hele landet, deler av Finnmarkskysten og ikke minst Svalbard, Bjørnøya etc.

Gjennom tidligere FoU-prosjekter har næringslivet fått muligheten til å foreslå utviklingsprosjekter som kan effektivisere/forbedre rensarbeidet ved et større oljeutslipp. Tidvis kommer det gode forslag, men mange ganger ender man opp med forslag som ikke gir mye på kost/nytte-siden, nettopp pga. utfordringene beskrevet over.

Hva trengs for å komme videre?

4.2 Målet med workshopen

Målet med workshopen var å konkretisere kunnskaps- og utviklingsbehov innen strandrensing i arktiske strøk (metoder og teknologi) til konkrete problemstillinger og forslag til strategiske handlinger.

4.3 Deltakelse

Kystverket, SINTEF Ocean, NOFO, Equinor, UiT Norges Arktiske Universitet, SINTEF Narvik, Spill Tech og Memorial University of Newfoundland.

4.4 Innspill

Gruppen diskuterte flere kategorier for metoder innen bekjempelse av forurensing på strand, både under akutfase grovrensing og i prosjektfasen der målet er finrensing og ferdigstilling. Nedenfor følger utvalgte punkter som var av felles interesse:

- Beskrivelse av metode
 - Retningslinjer som svarer på hvilke naturtyper og strandtyper metoden er effektiv på, og om lav eller høyenergi er anbefalt.
 - Det er stor spennvidde på oljens egenskaper (emulsjon) og forvitringsegenskaper (ulike råoljer og ulike drivstofftyper), og hvordan dette varierer ved stranding på ulike strandtyper. Det er behov for test-metodikk for kartlegging av oljers egenskaper/skjebne på strand: både naturlig utvasking (både i akutt- og restitusjonsfase), samt effektivitet av ulike rensetiltak (som strandvasking, strandrensemidler, bioremediering etc.)
 - Godkjente metoder (brenning i felt av oljeholdig avfall – BAT teknologi, dispergering, bioremediering, e.l.)
 - Reglement - Trengs det ytterligere avklaringer/regler for Svalbard?
- Elektroniske verktøy
 - Mulighetsstudiet med «forecast». Prosjekt mellom Kystverket og DNV: Operativt verktøy for beslutningsstøtte ved oljevernaksjoner.
 - Shoreline COSVRA: fremtidig støtteverktøy som angir metode for strandrensing

knyttet til ulike strandtyper og årstider (ref. prosjektforslaget presentert i foredraget til dr. Ed Owens)

- Digitalisere dokumentasjon om strandtyper fra diverse kartlegginger og gjøre dataen tilgjengelig
- I dag har vi Strandrensehåndboka, men vi bør se nærmere på operasjonalisering der det er aktuelt å sette sammen flere metoder.
 - Rapporter som allerede finnes, må gjøres mer tilgjengelig og brukervennlig.
- Bruk av droner til befarings?

4.5 Veien videre

Gruppen påpekte at det er et behov for at den kunnskapen om strandrensing som allerede finnes, i litteraturen og i ulike verktøy, i større grad samles og gjøres mer tilgjengelig og brukervennlig.

En felles problemstilling for beslutningstakere under en strandaksjon er mangelen på et operativt verktøy som angir foretrukket metode for strandrensing på bakgrunn av miljøhensyn. Det er ønske om et verktøy der relevante aktører går sammen om en felles beskrivelse av metoder og systemer for strandrensing.

5. Evaluering og læring av hendelser (After action review)

5.1 Bakgrunn

Myndighet för samhällsskydd och beredskap (MSB) i Sverige har arbeidet frem en systematisk metode for å evaluere hendelser og aksjoner. Metoden er utviklet for å hente ut erfaring fra hendelser i kommunalt brannvesen, politi og helsevesen. Metoden har også blitt brukt av andre etater og bedrifter som statsforvalteren og sykehus. For å sikre at evalueringen følges opp bør hele evaluerings- og læringsprosessen ha en tydelig forankring i ledelsen og inngå som en del av virksomhetsstyringen. After Action Review (AAR) er en dialogbasert refleksjonsmetode som kan benyttes på flere systemnivåer:

- AAR kan være formell eller uformell
- AAR involverer alle deltagere for å sikre et helhetsbilde
- AAR gjennomføres rett etter innsats eller øvelse
- AAR avdekker styrker, svakheter og utviklingsmuligheter

Ved langvarige kriser og hendelser er det spesielt viktig å hente ut erfaring og læring underveis, ikke vente til aksjonen er avsluttet. Er det noe vi kan endre allerede nå? Defusing, debriefing, hot washup eller store evalueringsrapporter som er lite tilgjengelig er hyppig brukt av mange organisasjoner i dag, uten at vi sitter igjen med et godt system for å dele den erfaringsbaserte kunnskapen. Det vil være en stor fordel hvis strategisk nivå, operasjonelt nivå og taktisk nivå benytter seg av samme arbeidsmetodikk for evaluering og læring av hendelser og aksjoner.

Innspill på Forum for framtidens oljevern har synliggjort behovet for å bedre tilrettelegge for dokumentasjon og læring etter hendelser med akutt forurensning. Gjennom workshopen ønsket vi å sette søkelyset på dette behovet, og utforske AAR som arbeidsmetodikk.

5.2 Hensikten med workshopen

Sette fokus på evaluering av hendelser og aksjoner, og legge til rette for erfaringsbasert kunnskapsdeling på tvers av organisasjoner.

5.3 Deltakelse

Representanter fra IUA, Miljødirektoratet, Equinor, Senter for oljevern og marint miljø (SOMM), SINTEF Ocean, Norges Brannskole (NBSK) og Myndighet för samhällsskydd och beredskap (MSB) deltok i workshopen.

5.4 Innspill

Utvalgte innspill fra deltakerne:

- Nyttig med verktøy som også kan brukes underveis i en hendelse, og ikke alltid vente helt til slutt.
- Det er viktig at evalueringer har fokus på hva du kan gjøre ut fra det du har, og ikke har fokus på nytt utstyr og ensidige materielle løsninger.
- Det er viktig at evaluering og oppfølging av tiltak kommer nært i tid.
- En samarbeider på tvers, men har ulike evalueringsmetoder, og med felles metode/lest vil evalueringene kunne være lettere tilgjengelig og understøtte god samskaping.
- Hvis en innfører AAR som en del av en felles evalueringsmetodikk kan det komme i konflikt med veiledningsmalene til DSB.
- For at organisasjoner skal bli reelt lærende må en jobbe langsiktig, strukturert og godt

forankret i ledelsen.

5.5 Veien videre

Gruppen har følgende anbefalinger om veien videre:

- Deltakerne prøver ut AAR i egen organisasjon for å se dette opp mot dagens modeller. Målet er å utvikle evalueringsarbeidet i egen organisasjon og på tvers.
- Undersøke mulighetene for samhandling og implementering av AAR med veiledningsmalene til DSB.
- Deltakere (eller andre interesserte) kontakter Anneli Skog (MSB) hvis de ønsker å lære mer om AAR.